

Asia: VN/24322/2024 UH

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä

Lausuntopyyntö

- 1. Mikä on näkemyksenne ulkoministeriölle ehdotetusta kehitysyhteistyön toimeenpanoa ja järjestämisestä koskevasta tehtävä- ja toimivaltasääntelystä, mukaan lukien esitys kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten pääomakorotuksia ja lisärahoituksia koskeva toimivalta?**

Katsomme tehtävä- ja toimivaltasääntelyn lisäävän selkeyttä kehitysyhteistyön toimeenpanosta ja järjestämisestä ja siihen liittyvistä vastuukysymyksistä. Ehdotetut tehtävät ja toimivallat asettuvat asianmukaisesti ja tosiasiallisesti ulkoministeriölle kuitenkin parlamentaarisen avoimuuden ja prosessin periaatteen kontekstissa. Tehtävien täysimääräiseen hoitamiseen on kuitenkin varattava riittävä resurssointi, ja resurssirajoitteisissa tilanteissa ydintehtävien hoitaminen on varmistettava julkishallinnon puitteissa.

- 2. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua viranomaisten kehitysyhteistyön toimeenpanoon osallistumista koskevaa sääntelyä, lain viranomaismääritelmästä ja viranomaisyhteistyötä koskevasta hinnoitteluperusteesta, mukaan lukien IKI-instrumenttia koskeva sääntely sekä hankinta- ja kilpailuoikeudelliset näkökohdat?**

-

- 3. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua monitoimijamalleja koskevaa sääntelyä, mukaan lukien sitä koskevat hankinta- ja kilpailuoikeudelliset näkökohdat?**

Pidämme monitoimijamallin sääntelyn mukaan tuomista hyvänä.

Monitoimijamalleja koskeva sääntely vastaa huomioivasti muuttuvan kansainvälisen toimintaympäristön ja kehityspoliittisen toimijuuden kehitykseen. Kansalaisyhteiskunnan, yritysten, tutkimuslaitosten ja muuttuvan toimintakentän muiden toimijoiden yhteistyön tunnistaminen ja tukeminen sääntelypohjaisesti on tärkeä askel.

Näkemyksemme mukaan monitoimijamalli on parhaimmillaan monialaista yhteistyötä mahdollistava ja tavoitteiden toteutukseen moniasiantuntijuuden lisäarvoa tuovaa. Sääntelykirjaus on kuitenkin yleisellä- ja ylätasolla.

Monialaisten toimijoiden muodostamien konsortioiden ja toimeksiantojen osalta pidämme luonnollisesti toimeenpanossa keskeisenä, että kansalaisjärjestöt ja kansalaisyhteiskuntatoimijat ovat osa monialaisen toimijuuden tulkintaa ja käsitettä mukaan lukien kansainväliset ja kohdemaiden järjestöt.

Toimeenpanon tulkinnanvaraisuuden rajaamiseksi monitoimijamallin säädöskohtaa tulisi tarkentaa.

4. Mikä on näkemyksenne ehdotetusta sääntelystä, joka koskee julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:n mukaisesti?

Julkisten hallintotehtävien ulkoistamisen osalta pidämme tärkeänä pysyttäytymistä tukevissa ja avustavissa tehtävissä ja toimeksiannoissa, jotka etenkin resurssoinnin kuormittuessa ensisijaisesti tukisivat ulkoministeriöllä säilyvää harkinta- ja päätöksentekovaltaa. Lähtökohtaisesti ulkoistamisen tulee olla pääasiallisen julkisen hallintotehtävän hoitamista vahvistavaa, ei sitä heikentävää.

Ulkoistettavien tehtävien määrittelyn tulee olla tarkasti rajattua ja selkeästi täydentävää. Katsomme ehdotetun sääntelyn parhaimmillaan mahdollistavan asia- ja tehtäväkokonaisuuteen liittyvän erityisosaamisen tuomat edut ja sisältösyvyyden. Palvelu- ja hankintaprosesseissa pidämmekin tärkeänä edellä mainitun huomioimista ja avointa kilpailutusprosessia, jossa toimijoiden riippumattomuuden arviointi on mukana. Ulkoisen tai ulkoisten palveluntarjoajien tuoman julkisten hallintotehtävien hajauttamisen riskinä on negatiivinen vaikutus hallinnon toteuttamisen yhdenmukaiseen laatuun. Ulkoministeriöllä säilyvä keskitetty vastuu ja valvonta kehitysyhteistyön kokonaisuudesta ja sen toteuttamisen yhteismitallisesta laadusta korostuvat. Samoin korostuu hajautettujen hallintotehtävien toteutuksen ja tehtäväjakojen selkeys, avoimuus ja läpinäkyvyys.

5. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua kehityspoliittisia lainoja koskevaa sääntelyä?

-

6. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua ilmoittajansuojelua ja väärinkäyttöilmoituksia koskevaa sääntelyä?

Osio on hyvin muotoiltu ja kannatettava. Suomen Pakolaisavulla ei ole tähän kohtaan muuta lausuttavaa.

7. Muut hallituksen esitykseen liittyvät huomiot ja kommentit

Suomen Pakolaisapu kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä. Pidämme uuden kehitysyhteistyötä koskevan lain säätämistä tarpeellisenä ja lakiesitystä pääkohdiltaan hyvänä. Muilta osin yhdyimme Fingon ja muiden kehitysjärjestöjen näkemyksiin OECD DAC -mukaisen määrittelyn kirjaamisesta, kehitysyhteistyön ja kehityspoliitiikan erittelystä ja uuden sääntelyn tavoitteista.

Nyman-Paajanen Annika
Suomen Pakolaisapu ry